

ר' עובדיה מברטנורא
כאומר לו ערב לי: שאין
מערבין לאדם. כשמערבין לו
משלו אלא מדעתו. הלכך גבי
חנוני כי אמר לו זכה לי לא
נתכוין אלא לקנות ממנו ולא
סמך עליו שיעשה שלוחו
ומעות אינן קונות, ולא סמכא
דעתיה, נמצא מערב לו שלא
מדעתו: עירובי תחומין. חוב
הוא שמפסיד לצד האחר
ושמא אין נוח לו. והלכה כר'
יהודה: ח א כיצד. לכל מי
שילך לבית האבל וכו'. דמילי
דמצוה נינהו, וקיי"ל אין מערבין
עירובי תחומין אלא לדבר
מצוה: וכל מי שקבל עליו.
לסמוך על עירוב זה מותר:
ומשחשיכה אסור. והני מילי
כשלא הודיעוהו מבעוד יום,
אבל הודיעוהו מבעוד יום
אפילו לא קיבל עליו לסמוך על
עירוב זה בודאי אלא
משחשיכה, מותר:

מבני המבוי או החצר נתן לו מעות כדי שיקנה עבורו,
שָׁזְכוּ לוֹ מְעוֹתָיו שהתכוון לעשותו שליח לערב
בשבילו במזון שיקח מן החנווני או מן הנחתום,
שָׁאִין מְעַרְבִין לְאָדָם משלו אֶלָּא מִדְּעָתוֹ לכן
בחנווני או בנחתום, הואיל ולא התכוון לעשותו שליח
אלא לקנות ממנו, ומעות אינן קונות, לא קנו
מעותיו⁷⁰.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שאין
מערבין לאדם אלא מדעתו? בְּעִרוּבֵי תְּחוּמִין לפי
שיש בהם הפסד, שכנגד הארכת תחומו בצד שהניח
את העירוב מתקצר תחומו מן הצד האחר, ושמא אין
נוח לו בזה, אֲבָל בְּעִרוּבֵי חֲצוֹת שבוודאי נוח לו
לאדם לטלטל בחצרו, מְעַרְבִין לְדַעְתּוֹ וְשֵׁלָא
לְדַעְתּוֹ, לְפִי שְׂזִכִּין לְאָדָם שֵׁלָא בְּפָנָיו, וְאִין
חֲבִין לְאָדָם שֵׁלָא בְּפָנָיו:

פרק שמיני

דיני עירוב תחומין

משנה א

כִּיצַד מְשַׁתְּתֵפִין בְּתְּחוּמִין - כיצד משתף האחד ב"עירובי תחומין" שלו את
האחרים? מְנִיחַ אֶת הַחֵבֵית המלאה מזון במקום שרוצה לקנות שם שביתה,
וְאָמַר: הֲרֵי זֶה עִירוב לְכָל בְּנֵי עִירֵי הרוצים ללכת לצד זה חוץ לתחום, לְכָל
מִי שִׁילֵךְ למחר בשבת לְבֵית הָאָבֶל לנחם אבלים, או לְבֵית הַמְּשֻׁתָּה לשמח
חתן וכלה, או שאר דברים של מצווה כיוצא בהם, שאין מערבין עירובי תחומין
אלא לדבר מצווה.

וְכָל מִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם לסמוך על עירוב זה, כדי ללכת בשבת חוץ
לתחום - מְתַר לוֹ ללכת. אבל אם קיבל עליו מְשַׁתְּחֵשֵׁךְ - אֲסוּר לוֹ ללכת חוץ
לתחום, שָׁאִין מְעַרְבִין מְשַׁתְּחֵשֵׁךְ:

ביאורים והרחבות

70. גרסינן בגמרא (פא, ב): אמר שמואל: לא שנו (שלא קנה חלקו בעירוב) אלא מעה, אבל
(הנותן) כלי (לנחתום לקנות חלק בכיכר על ידי קנין סודר) קונה (בכך חלק בעירוב). ואמר שמואל:
לא שנו אלא דאמר לו (לחנווני): "זכה לי", אבל אמר: "ערב לי" - שליח שווה (עשאו) וקני
(וקנה).

ר' עובדיה מברטנורא

משנה ב

כִּמָּה הוּא שֵׁעוּרוֹ של עירוב תחומין? כשיעור **מִזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד** מהמשתתפים בעירוב. **מִזוֹנוֹ לְחָל** - מזון כשיעור שתי סעודות של חול, **וְלֹא לְשֶׁבֶת** - ולא כשיעור שתי סעודות של שבת, **דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר**.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְשֶׁבֶת וְלֹא לְחָל. וְזֶה וְזֶה - רבי מאיר ורבי יהודה **מִתְפַּנְּנִין לְהַקְלִי**⁷¹.

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: שתי סעודות של עירוב תחומין הם **מִכֶּכֶּר** לחם הנקנית **בַּפְּנִדְיוֹן, מֵאַרְבַּע סֵאִין בַּסֶּלַע** - בשעה שארבע סאים חיטים נמכרות בסלע⁷².

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שתי סעודות של עירוב הם **שְׁתֵּי יְדוֹת לְכֶפֶר** - שני שלישים של כיכר, **מִשְׁלֵשׁ לְקָב** - כשעושים שלוש כיכרות מן הקב⁷³.

הַצִּיָּה של כיכר זו, לפי כל שיטה, הוא השיעור **לְבֵית הַמְּנוּגָע** בצרעת, שאם הוא שווה שם בזמן

כ"ד ביצים, והם שיעור ב' סעודות של עירוב לדברי רבי יוחנן בן ברוקא. והלכה כמותו: **רבי שמעון**. ממעט בשיעור ואומר. שדי לערב בשתי ידות של ככר של ג' ככרות לקב. וככר שלם של ח' ביצים הוא שלישית הקב. ושתי ידותיה שהם ח' ביצים ויותר הו' ב' סעודות: **הציה לבית המנוגע**. סתם מתניתין היא, והכי קאמר, **חצי ככר שלם ששיערו בו בין למר ובין למר**, הוא שיעור לשהיית בית המנוגע, שהנכנס לבית שיש בו נגע צרעת אע"פ שהוא טמא מיד אינו טעון ככוס בגדים עד

ביאורים והרחבות

71. **פירוש:** שניהם מתכוונים להקל, דהיינו **להקטין את כמות המזון הנדרשת לעירוב תחומין**, ונחלקו איזו היא סעודה קטנה יותר, של חול או של שבת. רבי מאיר סובר, שבשבת אוכל אדם יותר כיון שתבשילו משובח יותר, לכן קבע את שיעור העירוב לפי סעודות חול שהיא קטנה יותר. ורבי יהודה סובר, שבשבת אינו מרבה לאכול בסעודה, לפי שחובה עליו לאכול שלוש סעודות, ושתי סעודות של חול הן יותר משתי סעודות של שבת, ולכן קבע את שיעור העירוב לפי סעודות שבת.

72. **פירוש:** הסאה ששה קבים, נמצא שארבע סאים הם עשרים וארבעה קבים, והסלע הוא ארבעים ושמונה פונדיונים, נמצא שקב נמכר בשני פונדיונים, וכיכר הנקנית בפונדיון עשויה מחצי קב חיטים. אולם, החנוני לוקח מזה מחצה לשכר טרחתו, ונמצא שככר הנמכרת בפונדיון אין מידתה אלא רבע הקב, דהיינו **כשיעור שש ביצים**, שהקב עשרים וארבע ביצים.

73. **פירוש:** נמצא שכיכר עשוי משליש קב (כשיעור שמונה ביצים), ושני שלישי כיכר הם שיעור שתי סעודות לעירוב, דהיינו **חמש ביצים ושליש ביצה**.

ר' עובדיה מברטנורא
שישה כדי אכילה, וחצי ככר
זו הוי כדי אכילה. ולרבי יוחנן
בן ברוקה דאמר ככר שלם הוי
רובע קב שהם ששה ביצים,
נמצא חציה ג' ביצים והוא פרס
דבכולי תלמודא. ולר' שמעון
דאמר ככר שלם הוא של
שלישית הקב שהם ח' ביצים,
הוי חציה ד' ביצים והוא פרס
דבכולי תלמודא אליבא דר'
שמעון. ואע"ג דר"ש סבר
דבככר שלם יש ג' סעודות
דהא שתי ידותיה קאמר ר"ש
דהוי שתי סעודות, הני מילי
בעירוב דנתכוונו בו להקל וא"צ
שתי סעודות שלימות, אבל
בכל שאר דוכתי סבירא ליה
לר' שמעון דאין סעודה פחותה
מחצי ככר של שלישית הקב,
ובעינן שישה כדי אכילת חצי
ככר זו שהם ד' ביצים: חצי
חציה לפסול את הגויה.
האוכל אוכלים טמאים כחצי
פרס נפסל גופו מדרבנן
מלאכול בתרומה. וחצי פרס
הוי ביצה ומחצה לרבי יוחנן בן
ברוקה, וב' ביצים לר"ש:
ג מרפסת. מקום גבוה בחצר
הבית והרבה פתחי עליות
פתוחין לה וכולם יוצאין בסולם
א' לחצר וממנו לרשות הרבים
ואעפ"כ אין אוסרין הואיל
ומרפסת גבוהה י', ובלבד

שיכול לאכול חצי כיכר כזו, הרי בגדיו טעונים כיבוס,
וְחֻצֵי חֲצִיָּהּ של כיכר זו, דהיינו רבע כיכר, הוא
השיעור **לְפִסּוּל אֶת הַגּוֹיָה** - שהאוכל אוכלים
טמאים בשיעור זה, נפסל גופו מלאכול בתרומה עד
שיטבול:

משנה ג

אֲנָשֵׁי חֲצֵר הַדְּרִים בקומה התחתונה **וְאֲנָשֵׁי**
מִרְפֶּסֶת הַדְּרִים בקומה העליונה **שִׁשְׁכָּחוּ וְלֹא**
עִרְבוּ עירובי חצרות אלו עם אלו, **כָּל הַנִּמְצָא בְּחֲצֵר**
שְׁגוּבָה עֲשֶׂרָה טַפְחִים כגון תל או עמוד, הדי הוא
שייך **לְמִרְפֶּסֶת** ומותר לשימוש לאנשי המרפסת,
אבל לא לאנשי החצר. **פְּחוֹת מִכָּאן** - הדברים
הפחותים מעשרה טפחים, מכיוון שהם נוחים
לשימוש, שייכים הם גם **לְחֲצֵר** ומכיוון שלא עירבו
יחד, שניהם אסורים בהם.

חֲלִית הַבּוֹר - עפר שהוציאו מן הבור בחפירתו
ונערם סביב פיו של הבור, **וְהִסְלַע** הסמוכים
למרפסת, אם הם **גְּבוּהִים עֲשֶׂרָה טַפְחִים**, הרי הם
שייכים **לְמִרְפֶּסֶת** ומותרים לשימוש לאנשי
המרפסת, אבל לא לאנשי החצר. אם גובהם **פְּחוֹת**
מִכָּאן, שייכים הם אף **לְחֲצֵר** ומכיוון שלא עירבו
יחד, שניהם אסורים בו.

בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּסִמּוּכָה - בזמן
שהמרפסת סמוכה לבור ולסלע, **אָבֵל בְּמִפְלָגָת** -
כשהמרפסת רחוקה מהם, **אָפְלוּ גְבוּהָהּ עֲשֶׂרָה**

שיערבו בני מרפסת לעצמן במרפסת דהויא רגל המותרת במקומה ואינה אוסרת: **שִׁשְׁכָּחוּ וְלֹא**
עִרְבוּ. אלו עם אלו. אבל עירבו אלו לעצמן ואלו לעצמן: **כָּל שְׁגוּבָה י'**. אם יש בחצר תל או עמוד
גבוה י' סמוך למרפסת ואין מרפסת גבוה מן העמוד עשרה, דניחא תשמישתיה דעמוד לבני
המרפסת, רשות מרפסת שולטת בו ומשתמשין הן בו ולא בני החצר: **פְּחוֹת מִכָּאן לְחֲצֵר**. אף
לחצר קאמר, ששתי הרשויות שולטין בו המרפסת והחצר ואם לא עירבו זה עם זה שניהם אסורים
בו: **חולית הבור**. שפת הבור של מעלה, אם גבוה עשרה מן החצר רשות מרפסת שולטת בו. והוא
שיהיה הבור מלא עד שפתו העליונה מדברים שאסור לטלטלם בשבת דהשתא אי אפשר שתחסר
מגובה דומיא דסלע שאינו חסר והרי הוא שוה לקרקעית המרפסת, אבל אם אין הבור מלא או